

Komparativna analiza izdašnosti trošarina u zemljama Europske unije

Golem, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:600594>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij Poslovna ekonomija

**KOMPARATIVNA ANALIZA IZDAŠNOSTI TROŠARINA U ZEMLJAMA
EUROPSKE UNIJE**
COMPARATIVE ANALYSIS OF EXCISE DUTY RATES IN EU COUNTRIES
ZAVRŠNI RAD

Luka Golem, 0067546654

Mentor: Doc. dr. sc. Dajana Barbić

Zagreb, rujan 2019.

Luka Golem

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je Završni rad

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, 12.08.2019.

L. Golem

(potpis)

SADRŽAJ

1	UVOD	1
1.1	Predmet i cilj rada	1
1.2	Izvori podataka i metode prikupljanja.....	1
1.3	Sadržaj i struktura rada	1
2	POREZI NA PROMET	2
3	POSEBNI POREZI NA PROMET	4
3.1	Razlozi uvođenja posebnih poreza na promet	4
3.1.1	Fiskalni razlozi uvođenja posebnih poreza na promet	4
3.1.2	Nefiskalni razlozi uvođenja posebnih poreza na promet	5
3.2	Obilježja posebnih poreza	6
3.3	Odnos posebnih poreza i trošarina	7
4	TROŠARINE I POSEBNI POREZI U POREZNOM SUSTAVU REPUBLIKE HRVATSKE.....	9
4.1	Harmonizirani sustav trošarina u Europskoj uniji.....	9
4.1.1	Alkohol i alkoholna pića.....	12
4.1.2	Duhanske prerađevine	13
4.1.3	Energenti i električna energija.....	15
4.2	Posebni porezi na promet u Republici Hrvatskoj	17
4.2.1	Motorna vozila.....	17
4.2.2	Kava i bezalkoholna pića.....	18
4.2.3	Premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila.....	19
5	ANALIZA IZDAŠNOSTI TROŠARINA U ODABRANIM ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE	21
5.1	Izdašnost trošarina u Republici Hrvatskoj	21
5.2	Usporedba izdašnosti trošarina u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji na primjeru oporezivanja alkohola	23
6	ZAKLJUČAK.....	30
7	POPIS LITERATURE.....	31
8	Popis tablica.....	32
9	Popis grafikona	32

1 UVOD:

1.1 Predmet i cilj rada:

Posebni porezi, akcize ili trošarine jedan su od najstarijih poreznih oblika kojima se najčešće oporezuju tri osnovne skupine proizvoda: alkohol, duhan i energenti. No, oni se proširuju i nizom drugih proizvoda, što se razlikuje od države do države, ovisno o razlozima zbog kojih se uvode. Neki od razloga uvođenja trošarina su fiskalne naravi, dok su drugi nefiskalni, poput socijalnih, zdravstvenih, ekoloških i drugih.

Predmet ovog završnog rada su posebni porezi i trošarine u Republici Hrvatskoj.

Cilj rada je istražiti i ispitati važnost, značajke i karakteristike trošarina u poreznom sustavu Republike Hrvatske, te provesti komparativnu analizu izdašnosti trošarina u Republici Hrvatskoj i drugim državama Europske unije. Svrha analize je utvrditi usklađenost među njima i usporediti doprinose trošarinskog oporezivanja.

1.2 Izvori podataka i metode prikupljanja:

U radu su korišteni sekundarni izvori podataka prikupljeni iz znanstvene i stručne domaće i strane literature.

U radu su korištene deskriptivna metoda, metoda usporedne analize, komparativna metoda, metoda dedukcije i indukcije te sinteza.

1.3 Sadržaj i struktura rada:

Rad se sastoji od pet poglavlja koja su dodatno raščlanjena na podnaslove. Započinje uvodom u kojemu je naveden predmet rada i glavni cilj istraživanja. Nakon uvoda, u drugom poglavlju definirane su vrste poreza na promet. U trećem poglavlju identificirani su razlozi uvođenja posebnih poreza te njihova glavna obilježja. U četvrtom poglavlju opisan je trošarinski sustav Republike Hrvatske te su pojašnjeni oblici trošarina i posebnih poreza na promet koji se primjenjuju. U petom poglavlju provedena je analiza izdašnosti trošarina u odabranim zemljama Europske unije. Naposljetku, posljednje poglavlje je zaključak u kojemu su izneseni glavni zaključci provedene analize.

2 POREZI NA PROMET

Značajno mjesto u poreznom sustavu države zauzima porez na promet. Porez na promet propisuje se postotkom na cijenu dobra ili usluge koja se razmjenjuje, a plaća ga kupac pri svakoj kupovini robe, ali je prodavatelj odgovoran za njegovo prikupljanje i uplaćivanje državi (Kesner-Škreb, 2005). Dvije su vrste poreza na promet proizvoda i usluga: osnovni (opći) i posebni (trošarine ili akcize). Osnovni oblik poreza na promet proizvoda i usluga obuhvaća poreze koji se plaćaju na teritoriju Republike Hrvatske, a posebni porez na promet i usluge porezi su koji se na osnovi Zakona plaćaju na području općine (Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga, NN 36/1991-993).

Svi prihodi dobiveni od poreza na promet prihodi su proračuna Republike Hrvatske i općina koje njoj pripadaju te se njihova raspodjela odvija na temelju zakona.

Poreze na promet moguće je podijeliti s obzirom na tri kriterija (Kesner-Škreb, 2005):

- određivanje osnovice;
- broju poreznih stopa;
- točki ubiranja.

Nadalje, prema određivanju osnovice porez na promet može biti jedinični ili tzv. *ad valorem* porez. Jediničnim porezom uvodi se porez na jedinicu poreza, odnosno izražava se određenim iznosom za svaku kupljenu jedinicu, primjer su cigarete, benzin i alkoholna pića. Za razliku od jediničnog poreza, *ad valorem* obračunava se u postotku vrijednosti kupljene robe (Kesner-Škreb, 2005).

Prema broju poreznih stopa porez na promet može biti opći i selektivni. Kod općeg poreza na promet jednaka porezna stopa primjenjuje se kupnju svih proizvoda, a kod selektivnog različita stopa s obzirom na različitost proizvoda (Kesner-Škreb, 2005).

Posljednja podjela poreza na promet je ona na jednofazni i višefazni oblik poreza. Jednofazni oblik poreza na promet je onaj kod kojeg se oporezuje samo jedna faza prometnog ciklusa. Moguće faze su faza proizvodnje, trgovine na veliko i trgovine na malo. Kod višefaznog poreza na promet oporezivanje se obavlja u više prometnih faza na isti proizvod ili u svim uzastopnim fazama proizvodno-prodajnog lanca (Jelčić, 1997).

Porez na promet, kao takav, ima i prednosti i nedostatke. Prednost je u jednostavnosti njegova ubiranja kod koje je porezna vlast pošteđena brojne administracije koju moraju provoditi kod ostalih poreza. Kao jedan od nedostataka možemo navesti to što više opterećuje siromašne jer oni veći dio svog dohotka moraju potrošiti, bez da mogu štedjeti dio kao oni bogatiji, no o samoj problematici te regresivnosti postoje brojna mišljenja (Kesner-Škreb, 2005).

3 POSEBNI POREZI NA PROMET

Uz opći porez na promet u porezni sustav uključeni su i posebni porezi na promet kojima se oporezuje promet samo jednog ili nekolicine istovrsnih proizvoda čime se po prvi put počela primjenjivati ideja oporezivanja potrošnje (Alijagić, 2015).

Posebni porez na promet ubraja se među najstarije poreze čije početke, uz tada korištene i carine i glavarine, možemo vidjeti u vremenu starih Grka i Egipćana (Šimurina, 2012). Nažalost, o posebnom porezu iz tog vremena nema puno poznatih informacija što može biti posljedica više razloga. Jedan od njih opisuje Grabower. Prema njegovu mišljenju „osnovni razlog da je porez na promet ostao nezapažen od strane grčkih, kao i drugih pisaca, odnosno da ovom poreznom obliku financijska literatura nije posvetila odgovarajuću pažnju, treba tražiti u jednoj od karakteristika poreza na promet, naime u činjenici da porezno opterećenje pri ovom porezu nije – u pravilu- vidljivo za razliku od primjene mnogih drugih poreznih oblika (Šimović, Šimović, 2002).

Pojava novca i proširenje trgovinske razmjene doprinijeli su povećanoj primjeni ovog poreza i njegovu razvoju ka obilježjima koje i danas ima.

U Republici Hrvatskoj prva trošarina bila je trošarina na kavu, a uvedena je u srpnju 1993. godine (Blažević, Vinšalek Stipić, Grizelj, 2011). Do 2002. godine zadaću obračuna, naplate i nadzora posebnih poreza obavljala je Porezna uprava, a 1. siječnja iste godine tu ulogu preuzima Carinska uprava Republike Hrvatske (Carinska uprava, 2019).

3.1 Razlozi uvođenja posebnih poreza na promet

Kod uvođenja bilo kojeg poreza u porezni sustav, porezna vlast mora imati opravdane razloge zašto to čini. U slučaju posebnih poreza na promet ti razlozi su fiskalni i nefiskalni (Šimović, Šimović, 2002).

3.1.1 Fiskalni razlozi uvođenja posebnih poreza na promet:

Uz opći porez na promet, porez na dohodak i dobit, posebni porezi na promet, također, su oblici kojima suvremena država ostvaruje svoje ciljeve i osigurava izdašne i stabilne prihode. Upravo zato, ovakvi porezi zanimljivi su s fiskalnog stajališta. Sam pridjev „fiskalni“ označava ono što se odnosi na državnu blagajnu i državu kao vlasnika imovinskog prava (Hrvatska enciklopedija, 2019).

Novac prikupljen od posebnih poreza, kao i ostalih poreznih oblika, koristi se za financiranje općih i javnih dobra, kao što su: bolnice, škole, muzeji, knjižnice itd. (European commission, 2019).

Njemačka je dobar primjer fiskalnih razloga za uvođenje trošarina. Već 1916. godine u njemački je porezni sustav uveden opći porez na promet, a kasnije su tu praksu preuzele i druge države (Jelčić, 1998). U svim je državama tada došlo do pomaka u strukturi posebnih poreza na promet što je utjecalo na njihovu fiskalnu izdašnost. Danas je sama struktura posebnih poreza na promet bitno pojednostavljena stavljajući naglasak na točno određene proizvode čime se vode sve članice Europske unije. Bitno je spomenuti kako u većem broju zemalja samo tri trošarinska proizvoda donose čak oko 90% ukupne zarade trošarinskog prihoda, no o tome će više biti riječ u sljedećim poglavljima (European commission, 2019).

3.1.2 Nefiskalni razlozi uvođenja posebnih poreza na promet:

Moderne države nastoje zadobiti povjerenje i naklonost od strane opće javnosti kako bi mogle opravdati uvođenje posebnih poreza na promet. Razlozi kojima to čine nazivaju se nefiskalni razlozi, a oni su (Šimović, Šimović, 2002):

- socijalni razlozi;
- zdravstveni razlozi;
- ekološki razlozi;
- ekonomski razlozi;
- razlozi zbog načela korisnosti;
- razlozi zbog poskupljenja uvoznih proizvoda itd.

Uvođenje posebnih poreza iz socijalnih razloga označava sudjelovanje svih ljudi u financiranju javnih potreba. Ideja ovih razloga oslanja se na to kako svaki pojedinac ima individualne ekonomske mogućnosti i s obzirom na to sudjeluje u potrošnji proizvoda koji su podvrgnuti trošarinskom oporezivanju. Smatra se kako će oni potrošači s jačom ekonomskom snagom više trošiti takve proizvode nego oni a slabijom (Šimović, Šimović, 2006).

Sa stajališta zdravstvenih razloga, uvođenje posebnih poreza na promet opravdava se time da će ljudi manje konzumirati proizvode štetne po zdravlje kao što su cigarete i alkohol ako njihova cijena bude veća i time ovi proizvodi postanu manje dostupni svim ljudima.

Naravno, ovaj razlog neće učiniti promjenu ako se pritom ljudi ne osvijeste o štetnosti konzumiranja takvih proizvoda prigodnim edukacijama prvenstveno radi zdravlja njih samih i njihovih bližnjih, a tek onda zbog financija (Šimović, Šimović, 2006).

Ekološki razlozi uvođenja posebnih poreza tiču se onih proizvoda čija pretjerana upotreba ima negativan utjecaj na prirodni okoliš te ograničene prirodne i neobnovljive izvore energije, prije svega to su nafta i naftni derivati te prirodni plin. Krajnji cilj ekološkog aspekta bio bi osvijestiti ljude o bitnosti zaštite okoliša za sebe i buduće generacije (Šimović, Šimović, 2006).

Ekonomski razlog uvođenja trošarina smanjenje je potrošnje proizvoda na domaćem tržištu što povećava izvoz. To se pozitivno odražava na položaj nacionalnog gospodarstva u međunarodnoj trgovini. Nasuprot tome, uvođenje trošarina na uvozne proizvode dovodi do njihova poskupljenja i smanjenje potrošnje tih proizvoda te samog njihovog uvoza. Time dolazi do odljeva deviza u inozemstvo (Šimović, Šimović, 2006).

Kao razlog uvođenja posebnih poreza na promet zbog načela korisnosti dovodimo obično u vezu s oporezivanjem nafte i naftnih derivata. U takvim uvjetima onaj tko više koristi motorno vozilo i na taj način izravno ili neizravno ostvaruje određenu korist obračunava mu se veći iznos trošarine kao naknada za postignutu korist koju je jednim dijelom ostvario i uz pomoć naftnih derivata (Mijatović, 2005).

3.2. Obilježja posebnih poreza

Glavno obilježje posebnih poreza to je da se odnose na točno određene, pojedinačne proizvode i njima se oporezuje promet jednog proizvoda ili skupine istovrsnih proizvoda (Šimović, 2002).

Često ti proizvodi imaju karakteristiku da ih nije moguće zamijeniti ili nadomjestiti nekim drugim sličnim proizvodom. Radi se o proizvodima kojima ljudi postižu određenu kvalitetu življenja i kojih se nerado odriču. To znači da je potražnja za njima relativno neelastična, a financijski učinak koji oni donose državi, znatan, upravo iz razloga što su troškovi ubiranja prihoda, razreza, naplate i kontrole neznatni u odnosu prema ubranim sredstvima (Kesner-Škreb, 1999).

Broj posebnih poreza na promet razlikuje se od države do države, a one suvremene danas najčešće imaju i više od deset pojedinačnih poreza na promet u svojim poreznim sustavima. Ovisno o broju proizvoda koji su predmetom oporezivanja posebnim porezima na promet, moguće je razlikovati sljedeće sustave posebnih poreza (Šimović, Šimović, 2002):

- ograničeni sustav posebnih poreza na promet (do 15 proizvoda);
- srednji sustav posebnih poreza na promet (od 15 do 30 proizvoda);
- prošireni sustav posebnih poreza na promet (više od 30 proizvoda).

Uz prethodno navedena obilježja, još neka dodatna obilježja posebnih poreza na promet su (Šimović, Šimović, 2002):

- fiskalna izdašnost – prihod poreznog sustava mora biti adekvatan da zadovolji potrebe društva za javnim rashodima, veliki doprinos državnom proračunu;
- istodobna primjena posebnog poreza i općeg poreza na promet - posebni porezi na promet u velikom broju zemalja primjenjuju se istodobno s općim porezom na promet na način da iznos plaćenog posebnog poreza na promet ulazi u poreznu osnovicu općeg poreza na promet;
- stabilnost prihoda – stalni prihodi koji omogućavaju postizanje stabilizacijskih i razvojnih ciljeva jer se radi o proizvodima kojih se većina ljudi ne želi odreći;
- ugodnost plaćanja – jednostavnost i pravednost za sve obveznike;
- prevaljivost – ako do nje ne dođe, ne govori se o porezu na promet, već o vrsti neposrednog poreza kojim se direktno tereti dohodak ili dobit poreznog obveznika.

3.2 Odnos posebnih poreza i trošarina:

Brojne polemike vode se oko korištenja pojmova posebni porezi i trošarine. Odnos ova dva ključna pojma možemo promatrati na dva načina. Prvi od njih korištenje je ta dva pojma (zajedno s pojmom akcize) u smislu sinonima, dok je drugi način odvajanje ta dva pojma na način da se svaki odnosi na različite skupine proizvoda (Kesner-Škreb, 1999).

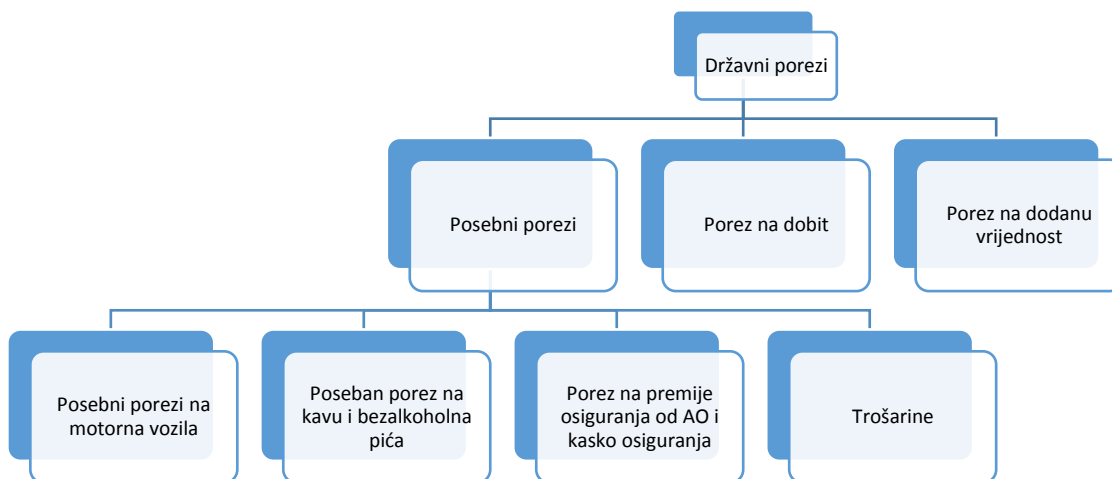
U teoriji javnih financija često se puta žele neopravdano naglasiti razlike između trošarina (akciza) na jednoj i posebnih poreza na drugoj strani. Posljednjih nekoliko godina prevladava pristup sveobuhvatnog definiranja pojma trošarina. Trošarine se promatraju kao porezi koji

se plaćaju prilikom izuzimanja robe iz gospodarskog okruženja u svrhu njezine upotrebe u daljnjoj poduzetničkoj ili državnoj proizvodnji ili u svrhu potrošnje od strane krajnjeg potrošača (Carinska uprava, 2019).

Trošarine čine poseban podsustav poreza na promet, odnosno poreza na potrošnju, a pojmovi akcize, trošarine i posebni porezi sve češće upotrebljavaju se kao sinonimi, pogotovo kada se radi o generičkom pojmu u općem govoru (Carinska uprava, 2019).

U hrvatskom porezno- pravnom sustavu pojam „trošarine“ koristi se za harmonizirani sustav trošarinskog oporezivanja u skladu sa zahtjevima Europske unije, dok se pojam posebni porezi koristi za oblike trošarinskog oporezivanja koje nisu predmet harmonizacije s europskim propisima (Hanžeković, 1968).

Grafikon 1. Položaj trošarina u podjeli državnog poreza

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima dostupnim na Poreznoj upravi

4 TROŠARINE I POSEBNI POREZI U POREZnom SUSTAVU REPUBLIKE HRVATSKE

U ovom poglavlju detaljnije će se govoriti o trošarinama u Republici Hrvatskoj koje su usklađene s odredbama Europske unije te o posebnim porezima o kojima država sama odlučuje.

Porezni sustav Republike Hrvatske procvat je doživio tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća kada je u Hrvatskoj provedena reforma cjelokupnog poreznog sustava kao posljedica raspada bivšeg sustava i države. Porezna reforma započela je 1994. godine promjenama izravnih poreza i osposobljavanjem porezne administracije, a okončana je uvođenjem poreza na dodanu vrijednost 1998. godine (Kesner-Škreb, 1999). Iste godine raste značaj posebnih poreza u Hrvatskoj kojima je tada bilo obuhvaćeno osam proizvoda: kava, naftni derivati, duhanski proizvodi, luksuzni proizvodi, osobni automobili, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplovi te bezalkoholna pića, pivo i alkohol (Kordić, 2011). Današnji porezni sustav suvremen je sustav usklađen sa Smjernicama Europske unije i sličan poreznim sustavima država članica. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, u tom kontekstu posebni porezi mogu se podijeliti u dvije skupine gdje bi jedna skupina bile trošarine prilagođene zahtjevima Europske unije, a druga posebni porezi na promet koji nisu predmetom harmonizacije Europske unije (Carinska uprava, 2019).

4.1 Harmonizirani sustav trošarina u Europskoj uniji:

Porezna harmonizacija odnosno usklađenje označava koordinaciju poreznih sustava članica Europske unije radi izbjegavanja nacionalnih poreznih mjera koje mogu negativno utjecati na funkcioniranje zajedničkog tržišta. Područje trošarinskog oporezivanja uređeno je Zakonom o trošarinama i njegovim podzakonskim propisima, harmonizirano je na području Europske unije, i to u bitnim direktivama koje uređuju (Carinska uprava, 2019):

- opći porezno – pravni okvir (primjerice utvrđivanje porezne osnovice, obračun poreza, naplativost porezne obveze, porezni nadzor i drugi porezno- pravni odnosi);
- sustav kretanja trošarinskih proizvoda na jedinstvenom europskom tržištu sukladno načelima slobode kretanja robe, usluga, ljudi i kapitala na unutrašnjem tržištu;
- minimalne visine oporezivanja uz uređenje okvira za plaćanje trošarine te primjene sniženih ili diferenciranih stopa oporezivanja na pojedine trošarinske proizvode unatoč općenito propisanim obveznim minimalnim visinama trošarine.

Temeljni europski propis kojim se uređuje opći okvir trošarinskog oporezivanja donesen je 16.12.2008. godine, a sadržan je u Direktivi Vijeća 2008/118/EU. Taj opći okvir često se naziva i „horizontalna Direktiva“ (Kuliš, 2005). Ono što je bitno uočiti je glavno načelo koje ona donosi, a to je da se trošarinski proizvodi oporezuju u zemlji potrošnje po stopama koje se primjenjuju u toj zemlji.

Godine 1985. obavljena je „Bijela knjiga“ koja je sadržavala osnovne uvjete i načela jedinstvenog tržišta kojima se usklađuju trošarine na razini Europske unije. Nakon objavljivanja „Bijele knjige“, donesene su smjernice koje uređuju harmonizaciju trošarinskog sustava. Te smjernice su (Šimović, 2006):

- sistemska smjernica;
- strukturne smjernice;
- smjernice o stopama i visini trošarina.

Sistemske smjernice predstavljaju temelj harmonizacije sustava trošarina u EU jer one propisuju opća pravila za oporezivanje svih grupa dobara koje podliježu trošarinama. Također, propisuje posjedovanje, kretanje i nadzor nad prometom triju osnovnih skupina dobara: duhanskih proizvoda, alkohola i alkoholnih pića te mineralnih ulja (kasnije energenta) (Šimović, 2006).

Strukturne smjernice odnose se na strukturu trošarina, odnosno definiranje kategorija proizvoda koji su predmet oporezivanja, definiranje osnovica na koje se računa trošarina, npr. kilogrami, komadi, postotak alkohol i sl. te definiranje poreznih oslobođenja (Šimović, 2006).

Smjernice o stopama i visini trošarina propisuju minimalne stope, odnosno visinu trošarina za proizvode na koje primjenjuju trošarine u Europskoj uniji. Zemlje članice EU mogu odrediti visinu opterećenja iznad propisanog minimuma (Carinska uprava, 2019).

Kako je već ranije spomenuto, nakon ulaska Republike Hrvatske u članstvo Europske unije, hrvatski gospodarski subjekti koji podliježu trošarinskim propisima nužno su morali svoje poslovanje prilagoditi novim uvjetima (Carinska uprava, 2019). Prvi korak bio je statusno određenje u smislu trošarinskih propisa kako bi mogli poslovati s trošarinskim proizvodima drugih zemalja Europske unije. Statusno određenje podrazumijevalo je registraciju

gospodarskih subjekata za potrebe trošarinskih propisa, kao i ishođenje statusa ovlaštenog držatelja trošarinskog skladišta, registriranog primatelja trošarinskih proizvoda već puštenih u potrošnju u drugoj državi članici Europske unije (Carinska uprava, 2019).

U članku 4. Zakona Republike Hrvatske jasno je definirano značenje spomenutih pojmova (Zakon o trošarinama, 2019).

- trošarinsko odobrenje - odobrenje koje izdaje nadležno tijelo države članice pravnoj ili fizičkoj osobi da može u okviru obavljanja svoje registrirane djelatnosti u trošarinskom skladištu primati, proizvoditi, prerađivati (obrađivati), skladištiti, izvoditi druge radnje s trošarinskim proizvodima i otpremati trošarinske proizvode u sustavu odgode plaćanja trošarine
- trošarinsko skladište - mjesto odobreno od nadležnog tijela države članice u kojoj se trošarinsko skladište nalazi, vidno označeno i fizički odijeljeno ili ograđeno od drugih površina ili prostora, gdje ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta prima, proizvodi, prerađuje (obrađuje), skladišti, izvodi druge radnje s trošarinskim proizvodima i iz kojeg otprema trošarinske proizvode u sustavu odgode plaćanja trošarine
- ovlašteni držatelj trošarinskog skladišta - pravna ili fizička osoba koja je dobila trošarinsko odobrenje od nadležnog tijela države članice da u okviru obavljanja svoje registrirane djelatnosti u trošarinskom skladištu može primati, proizvoditi, prerađivati (obrađivati), skladištiti, izvoditi druge radnje s trošarinskim proizvodima i otpremati trošarinske proizvode u sustavu odgode plaćanja trošarine
- registrirani primatelj - pravna ili fizička osoba koja ima odobrenje nadležnog tijela države članice odredišta da u okviru svoje registrirane djelatnosti i pod uvjetima koje određuje ovaj Zakon prima trošarinske proizvode od osoba iz druge države članice u sustavu odgode plaćanja trošarine
- registrirani pošiljatelj - pravna ili fizička osoba koja ima odobrenje nadležnog tijela države članice uvoza da u okviru svoje registrirane djelatnosti i pod uvjetima koje određuje ovaj Zakon samo otprema trošarinske proizvode u sustavu odgode plaćanja trošarine nakon njihova puštanja u slobodan promet

Harmoniziranim sustavom trošarinskog oporezivanja obuhvaćeno je oporezivanje sljedećih proizvoda: alkohol i alkoholna pića, duhanske prerađevine, energenti i električna energija (Zakon o trošarinama, 2019).

4.1.1 Alkohol i alkoholna pića

Predmet oporezivanja posebnim porezom na alkohol i alkoholna pića su alkohol i alkoholna pića kojima se smatraju pivo, vino, ostala pića dobivena vrenjem osim piva i vina, međuproizvodi te etilni alkohol (Zakon o trošarinama, članak 61.) Nastavak ovog poglavlja donosi detaljnije objašnjenje svake kategorije prema Zakonu o trošarinama.

Pivom se smatra svaki proizvod obuhvaćen tarifnom oznakom KN 2203 s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol., kao i svaki proizvod koji je mješavina piva i bezalkoholnih pića obuhvaćen tarifnom oznakom KN 2206 s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5% vol. (Zakon o trošarinama, članak 62.) Trošarinska osnovica na pivo je 1% volumnog udjela stvarnog alkohola sadržanog u jednom hektolitru gotovog proizvoda (Zakon o trošarinama, članak 67.).

Vina se dijele na mirna i pjenušava vina. Mirnim vinima smatraju se svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 1,2% vol., ali ne većim od 15% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem te svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 15% vol., ali ne većim od 18% vol. pod uvjetom da su proizvedeni bez ikakvog obogaćivanja i da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem. Pjenušavim vinima smatraju se proizvodi koji su punjeni u boce s posebnim čepom u obliku gljive pričvršćenim na poseban način ili koji imaju zbog otopljenog ugljičnog dioksida povišeni tlak od tri ili više bara te svi proizvodi koji imaju volumni udio stvarnog alkohola veći od 1,2% vol., ali ne veći od 15% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem (Zakon o trošarinama, članak 63.).

Ostala pića koja se dobivaju vrenjem dijele se u kategorije ostalih mirnih pića i ostalih pjenušavih pića. Ostala mirna pića su ona koja imaju volumni udio stvarnog alkohola veća od 1,2% vol., ali ne veća od 10% vol. te ona koja s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 10% vol., ali ne većim od 15% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem. Ostala pjenušava pića su ona koja su punjena u boce s posebnim čepom u obliku gljive pričvršćenim na poseban način ili koja imaju povišen tlak od

tri ili više bara zbog otopljenog ugljičnog dioksida; svi proizvodi koji imaju volumni udio stvarnog alkohola veći od 1,2% vol., ali ne veći od 13% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem te svi proizvodi s volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 13% vol., ali ne većim od 15% vol. pod uvjetom da je sav alkohol sadržan u gotovom proizvodu nastao vrenjem (Zakon o trošarinama, članak 64.). Trošarinska osnovica na vino, ostala pića dobivena vrenjem te međuproizvode je jedan hektolitar gotovog proizvoda (Zakon o trošarinama, članak 67.).

Etilnim alkoholom smatraju se svi proizvodi s tarifnim oznakama KN 2207 2208 s volumnim udjelom alkohola većim od 1,2% vol.; proizvodi s tarifnim oznakama KN 2204, 2205 i 2206 s volumnim udjelom alkohola većim od 22% vol. te svi proizvodi koji sadrže alkohol za piće bez obzira da li je u otopini ili ne (Zakon o trošarinama, članak 66.). Trošarinska osnovica na etilni alkohol je jedan hektolitar čistog alkohola izraženog u volumnim postocima mjerenim pri temperaturi od 20 stupnjeva C (Zakon o trošarinama, članak 67.).

4.1.2 Duhanske prerađevine:

Ni jedan proizvod u Europi nije opterećen toliko visokom stopom poreza kao što su cigarete. Trošarine na duhanske proizvode koje se primjenjuju u Republici Hrvatskoj usklađene su sa sustavom Europske unije, a svaki od tih proizvoda mora biti označen duhanskim markicama Ministarstva financija sa slovnom oznakom predmeta oporezivanja i brojem markice (Carinska uprava, 2019). Predmet oporezivanja ovim trošarinskim oblikom su cigarete, cigare, cigarilosi i duhan za pušenje (Zakon o trošarinama, članak 82.).

Cigaretama se smatraju smotuljci duhana koji su prikladni za pušenje, a koji nisu ni cigare ni cigarilosi, smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umeću u tuljce od cigaretnog papira, smotuljci duhana koji se jednostavnim neindustrijskim postupkom umataju u cigaretni papir (Zakon o trošarinama, članak 84).

Cigarama i cigarilosima smatraju se smotuljci duhana prikladni za pušenje koji su s obzirom na svojstva i uobičajena očekivanja potrošača namijenjeni isključivo za pušenje te ako imaju vanjski omotač od prirodnog duhana, ako su punjeni usitnjenim miješanim duhanom i imaju vanjski omotač normalne boje cigare od rekonstruiranog duhan koji u cijelosti obavlja proizvod, uključujući filter gdje je to primjereno, ali ne obavlja usnik kod cigara s usnikom, gdje jedinična tetina bez filtra ili usnika nije manja od 2,3 grama i nije veća od 10 grama i

opseg na najmanje jednoj trećini duljine cigare nije manji od 34 mm (Zakon o trošarinama, članak 85.)

Duhanom za pušenje smatra se duhan koji je rezan ili na drugi način usitnjen, svinut ili prešan u blokove i prikladan za pušenje bez daljnje industrijske obrade, otpad duhana koji je prikladan za pušenje i stavljen u prodaju na malo (Zakon o trošarinama, članak 86.).

Trošarina na duhanske prerađevine ne plaća se na prerađevine koje su isključivo namijenjene za znanstvena istraživanja i analizu kvalitete proizvoda uz odobrenje Carinske uprave i na cigarete koje se za vlastitu upotrebu proizvode ručno ili nekim jednostavnim uređajem i to od duhanskih prerađevina na koje je plaćena trošarina, a nisu namijenjene prodaji i ne puštaju se u promet (Zakon o trošarinama, članak 92.).

Tablice 1 i 2 daju uvid u visinu trošarina na duhan i duhanske proizvode u Republici Hrvatskoj.

Tablica 1. Visina trošarina za duhanske prerađevine

Predmet oporezivanja	Visina trošarine
Cigarete	335 kn za 1000 komada cigareta
Cigare	600 kn za 1000 komada
Cigarilosi	600 kn za 1000 komada
Šitno rezani duhan	600 kn za 1 kilogram
Ostali duhan za pušenje	600 kn za 1 kilogram

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima Carinske uprave

Tablica 2. Visina trošarina za duhanske proizvode

Predmet oporezivanja	Visina trošarine
E-tekućine	0,00 kn za 1 mililitar
Grijani duhanski proizvodi	600 kn za 1 kilogram
Novi duhanski proizvodi	600 kn za 1 kilogram

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima Carinske uprave

4.1.3 Energenti i električna energija:

U Republici Hrvatskoj trošarina se plaća na energente koji se koriste kao pogonsko gorivo ili gorivo za grijanje i električnu energiju (Zakon o trošarinama, članak 96.).

Predmet oporezivanja naftnih derivata i energenata u Republici Hrvatskoj su proizvodi obuhvaćeni tarifnim oznakama KN 2701, 2702 i 2704 do 2715; KN 2910 i 2902, KN 3403; KN 3811 i KN 3817.

Prema Zakonu o trošarinama, članku 105. trošarina se ne plaća u sljedećim slučajevima:

1. energente koji se koriste kao pogonsko gorivo u zračnom prometu, osim uporabe za privatne letove;
2. energente koji se koriste kao pogonsko gorivo za plovidbe, uključujući ribolov i električnu energiju proizvedenu na plovilu, osim uporabe plovnih objekata i plovila za privatne svrhe;
3. energente koji proizvođač energenata i električne energije koristi u svojim proizvodnim prostorijama za daljnju preradu odnosno proizvodnju drugih energenata i električne energije, osim ako se koriste kao pogonska goriva za vozila;
4. energente koji se koriste za zajedničku proizvodnju toplinske i električne energije u jedinstvenom procesu;
5. energente koji se koriste u mineraloškim procesima;
6. dvojno korištenje energenata- ako se koriste kao gorivo za grijanje i istodobno za namjenu koja nije pogon ili grijanje;
7. energente koji se koriste za druge namjene, a ne kao pogonsko gorivo ili gorivo za grijanje;
8. prirodni plin koji se koristi u kućanstvima i za pogon vozila.

Postoje dva tijela nadležna za nadzor nad obračunavanjem i plaćanjem trošarina: upravni nadzor nad provođenjem Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona obavlja ministarstvo nadležno za financije i inspeksijski nadzor nad provođenjem Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona provodi Carinska uprava.

Trošarinska osnovica za energente je 1000 kilograma neto mase, 1000 litara pri osnovnim uvjetima temperature energenata do +15 stupnjeva Celzijevih, Gigajoul bruto toplinske vrijednosti dok je trošarinska osnovica za električnu energiju i prirodni plin količina električne

energije odnosno prirodnog plina mjenenog u Megawat satima. (Zakon o trošarinama, članak 98.).

Visina trošarina različita je za različite energente i električnu energiju, a njihovi iznosi vidljivi su u tablici 3.

Tablica 3. Visina trošarina za energente i električnu energiju

Predmet oporezivanja	Visina trošarina
Olovni motorni benzin	4 500 kn/1 000 l
Bezolovni motorni benzin	3 860 kn/1 000 l
Motorni benzin za zrakoplove	4 500 kn/ 1 000 l
Dizelsko gorivo	3 060 kn/ 1 000 l
Lož ulje	423 kn/1 000 l
Plavi dizel	0,00
Kerozin-petrolej	
-za pogon	2 660 kn/1 000 l
-za grijanje	1 752 kn/1 000 l
Ukapljeni naftni plin	
-za pogon	100 kn/1 000 kg
-za grijanje	100 kn/1 000 kg
Teško loživo ulje	160 kn/1 000 kg
Prirodni plin	
-za pogon	0,00
-za grijanje za poslovnu upotrebu	4,05 kn/MWh
-za grijanje za neposlovnu upotrebu	8,10 kn/MWh
Kruta goriva	
-za poslovnu upotrebu	2,30 kn/GJ
-za neposlovnu upotrebu	2,30 kn/GJ
Električna energija	
-za poslovnu upotrebu	3,75 kn/MWh
-za neposlovnu upotrebu	7,50 kn/MWh
Biogoriva	0,00

Izvor: Vlastita izrada autora prema podacima Carinske uprave

4.2 Posebni porezi na promet u Republici Hrvatskoj

Za uvođenje ostalih trošarina ili posebnih poreza koje su izvan kategorije trošarinskih proizvoda, Hrvatska, kao i druge zemlje članice Europske unije, nemaju nikakva posebna ograničenja dok god poštuju načela funkcioniranja zajedničkog tržišta. Uz navedene trošarine prilagođene standardima Europske unije (na alkohol i alkoholna pića, duhanske prerađevine te energente i električnu energiju), Hrvatska primjenjuje i posebne poreze na motorna vozila, bezalkoholna pića i kavu, na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja (Carinska uprava, 2019).

4.2.1 Motorna vozila:

Sustav oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila može se podijeliti na oporezivanje novih motornih vozila i rabljenih motornih vozila (Carinska uprava, 2019).

S ovime su povezana i dva postupka obračuna i plaćanja posebnog poreza, i to za (Carinska uprava, 2019):

- Nova motorna vozila koja proizvođač ili trgovac u Republici Hrvatskoj prodaje poreznom obvezniku, to jeste fizičkoj ili pravnoj osobi koja stječe motorno vozilo radi njene upotrebe na cestama u Republici Hrvatskoj
- Rabljena motorna vozila općenito i nova motorna vozila koja unosi ili uvozi pravna ili fizička osoba (uključujući i trgovca rabljenim motornim vozilom)

Nova motorna vozila su ona koja u trenutku unosa, uvoza ili prodaje u Republici Hrvatskoj nisu bila registrirana u evidenciji motornih vozila nadležnog tijela bilo koje države i za koja nisu izdana propisana registarska isprava i registarske pločice (Pravilnik o posebnom porezu na motorna vozila, članak 2.). Rabljeno motorno vozilo je svako motorno vozilo izuzev novog motornog vozila (Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, članak 4.).

Posebni porez za nova motorna vozila utvrđuje se na temelju emisije ugljičnog dioksida izražene u gramima po kilometru, prodajne cijene motornog vozila, snage motora u kilovatima, obujmu motora u kubičnim centimetrima i razine emisije ispušnih plinova (Zakon o posebnim porezima na motorna vozila, NN 115/6). Posebni porez za rabljena vozila plaća se u iznosu ostatka posebnog poreza utvrđenog prema postotku pada vrijednosti istog

motornog vozila na tržištu u Republici Hrvatskoj od čije je registracije prošlo isto vremensko razdoblje (Zakon o posebnim porezima na motorna vozila, NN 115/6).

4.2.2 Kava i bezalkoholna pića:

U smislu Zakona o posebnim porezima kavom se smatraju (Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, NN 72/13, članak 4.):

- pržena kava iz tarifne oznake KN 0901 21 i KN 09010 22 ;
- ekstrakti, esencije i koncentracije od kave iz tarifne oznake KN 2101 11 ;
- pripravci na osnovi ekstrakta, esencija ili koncentrata ili na osnovi kave iz tarifne oznake KN 2101 12 ;
- nadomjesci kave što sadrže kavu iz tarifne oznake KN 0901 90 90 ;
- napitci i bezalkoholna pića što sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od tarifne oznake KN 2202.

U smislu ovog Zakona također se definiraju bezalkoholna pića. Njima se smatraju svi proizvodi navedeni pod onime što se smatra kavom, osim proizvoda koji su sukladno posebnim propisima smatraju hranom za posebne prehrambene potrebe ili dodacima prehrani (Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, članak 4.):

- a) vode, uključujući mineralne vode i gazirane vode, s dodatnim šećerom ili drugim sladilom ili aromatizirane te ostala bezalkoholna pića iz tarifne oznake KN 2202, osim voćnih sokova, voćnih nektara, bezalkoholnih pića dobivenih od proizvoda iz tarifne oznake KN 0401 do 0404 i bezalkoholnih pića koja sadrže kavu, ekstrakte, esencije i koncentrate od kave ;
- b) ostala pića s udjelom alkohola ne većim od 1,2 % iz tarifne oznake KN 2204, 2205, 2206 i 220, osim pića koja su mješavina piva i bezalkoholnog pića iz tarifne oznake KN 2206 i volumnim udjelom stvarnog alkohola većim od 0,5 % vol ;
- c) sirupi i koncentracije namijenjeni za pripremu bezalkoholnih pića neovisno o njihovom razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu, osim koncentrata iz tarifne oznake KN 2209 i voćnih sirupa ;
- d) prašci i granule namijenjeni pripremi bezalkoholnih pića neovisno o njihovom razvrstavanju u Kombiniranu nomenklaturu.

Tablica 4: Porezna osnovica i visina posebnog poreza

Proizvod	Visina posebnog poreza
pržena kava (i u gotovom proizvodu)	6,00 kuna/kilogram
ekstrakti, esencije i koncentrati od kave (i u gotovom proizvodu)	20,00 kuna/kilogram
bezalkoholna pića navedena pod slovima a) i b)	40,00 kuna/hektolitar
bezalkoholna pića navedena slovom c)	240,00 kuna/hektolitar
bezalkoholna pića navedena pod slovom d)	400,00 kuna/100 kilograma neto

Izvor: Vlastita izrada autora na temelju podataka iz Zakona o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića

4.2.3 Premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila

Porez na premije osiguranja od automobilske odgovornosti plaća se na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranje o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila, odnosno na premije utvrđene ugovorom s društvom za osiguranja za kasko osiguranje cestovnih vozila (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, NN 150/02, članak 3.).

Porezni obveznici su društva za osiguranje koja s pravnim i fizičkim osobama sklapaju ugovore i naplaćuju premije osiguranja od automobilske odgovornosti i kasko osiguranja cestovnih vozila izravno ili neizravno preko posrednika ili zastupnika (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, NN 150/02, članak 4.).

Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premije osiguranja od automobilske odgovornosti premija je osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o obveznom osiguranju cestovnih motornih vozila (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, članak 5.). Stopa poreza iznosi 15% od ugovorene premije osiguranja od automobilske

odgovornosti (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, članak 6.).

Porezna osnovica za utvrđivanje poreza na premiju kasko osiguranja cestovnih vozila premija je osiguranja koju društvo za osiguranje utvrđuje pravnoj ili fizičkoj osobi pri sklapanju ugovora o kasko osiguranju cestovnih vozila (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, članak 5.). Stopa poreza iznosi 10% od ugovorene premije kasko osiguranja cestovnih vozila (Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, članak 6.).

5 ANALIZA IZDAŠNOSTI TROŠARINA U ODABRANIM ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE

5.1 Izdašnost trošarina u Republici Hrvatskoj

Carinski prihodi čine značajan dio ukupnih prihoda državnog proračuna. U strukturi naplaćenih carinskih prihoda zastupljeni su prihodi od trošarina, posebnih poreza, carina i carinskih pristojbi, PDV-a pri uvozu te ostali prihodi poput novčanih kazni, carinskih pristojbi u gotovom novcu, manipulativni troškovi i slično. Ukupno ostvareni prihodi Carinske uprave za 2018. godinu za Republiku Hrvatsku iznose 20.515.432.855 kn, što čini 20,10% udjela u ukupnim приходima državnog proračuna Hrvatske u 2018. godini. Uspoređujući ovaj podatak s onime u 2017. Godini moguće je zaključiti kako je udio prihoda Carinske uprave u ukupnim приходima državnog proračuna izdašniji. U 2017. godini prihodi Carinske uprave iznosili su 19,96% ukupnih prihoda državnog proračuna (European commission, 2019).

Trošarine su bitan izvor prihoda za sve države. Njihova važnost za proračun Republike Hrvatske prikazana je u tablici 1 . Prihod od trošarina i posebnih poreza u 2018. godini iznosio 15.872.315.338 kn ili 60,20% ukupnih prihoda ostvarenih od strane Carinske uprave. U odnosu na 2017. godinu prihodi su se povećali u iznosu od 4,8%.

Ukupni iznosi prihoda od carina i posebnih uvoznih pristojbi u 2018. godini iznosili su 349.761.450 kn ili 1,37%, dok su prihodi prikupljeni po osnovi PDV-a pri uvozu i porezi na promet iznosili 9.208.609.200 kn ili 36,09%.

Tablica 5. Ostvareni prihodi Carinske uprave u 2018. u odnosu na 2017. godinu

Struktura ostvarenih prihoda Carinske uprave u 2018. u odnosu na 2017. godinu			Razlika	
Vrsta prihoda CU	2018.	2017.	2018.g. – 2017.g.	
Trošarine i posebni porezi	15.872.315.338	15.143.068.929	4,81%	729.246.409
Carina i posebne uvozne pristojbe	349.761.450	382.785.515	-8,6%	- 33.024.065
PDV pri uvozu i porez na promet	9.208.609.200	8.227.126.579	11,92%	981.482.621
Ostali prihodi (novčane kazne za carinske prekršaje i novčana sredstva dobivena od prodaje robe...)	49.325.445	31.769.748	55,25%	17.555.697
Prihodi od obveza utvrđenih u postupku nadzora Carinske uprave bez ugovora o koncesiji	23.381.268	1.517.144	1441,37%	21.864.124
Pristojbe u poljoprivredi – naknada za špekulativne zalihe	-2.604.227	3.174.448	-182,03%	- 5.778.675
Naknada za obavljanje djelatnosti otpremničkog ureda na graničnom prijelazu	14.644.380	5.419.835	170,97%	9.224.545
UKUPNI PRIHODI CARINSKE UPRAVE	25.515.432.855	23.794.862.197	7,23%	1.720.570.658

Izvor: Carinska uprava, 2018

Na temelju podataka prikazanih u tablici 5, vidljivo je kako trošarine i posebni porezi najviše doprinose proračunu Republike Hrvatske te to dovodi do pitanja koji trošarinski proizvodi donose najviše zarade za državu. Tablica 6 donosi brojčane podatke o prihodima poslovanja Državnog proračuna.

Tablica 6. Podaci o naplaćenim prihodima Carinske uprave u razdoblju od siječnja do prosinca 2018./2017.

	Ostvarenje I. – XII. 2018.g.	Ostvarenje I. – XII. 2017.g.	Razlika: 2018.g. – 2017.g.	
Prihodi poslovanja Državnog proračuna	126.880.309.724	119.156.744.194	3,9%	4.820.212.704
Automobili i motorna vozila	1.198.380.746	1.190.736.537	0,6%	7.644.208
Energenti	8.554.150.904	8.357.295.371	2,4%	196.855.533
Alkohol	297.588.954	254.819.389	16,8%	42.769.564
Pivo	664.973.816	640.712.442	3,8%	24.261.374
Bezalkoholna pića	146.931.138	134.005.128	9,6%	12.926.010
Duhanski proizvodi	4.813.796.480	4.374.056.254	10,1%	439.740.225
Kava	123.092.020	120.603.523	2,1%	2.488.497
Luksuzni proizvodi	11 617	24.499	-52,6%	-12.882
Električna energija	40.933.142	39.346.473	4,0%	1.586.669
Prirodni plin	31.808.225	31.073.352	2,4%	734.874
Kruta goriva	648.297	395.960	63,7%	252.337
UKUPNO TROŠARINE I POSEBNI POREZI	15.872.315.338	15.143.068.929	4,8%	729.246.409
UKUPNO CARINA I POSEBNE UVOZNE PRISTOJBE	349.761.450	382.785.515	-8,6%	-33.024.064
PDV pri uvozu i porez na promet	9.208.609.200	8.227.126.579	11,9%	981.482.621
Ostali prihodi (novčane kazne za carinske prekršaje i novčana sredstava dobivena od prodaje robe...)	49.325.445	31.769.748	55,3%	17.555.698
Prihodi od obveza utvrđenih u postupku nadzora Carinske uprave bez ugovora o koncesiji	23.381.268	1.517.144	1441,1%	21.864.124
Pristojbe u poljoprivredi – naknada za špekulativne zalihe	-2.604.227	3.174.448	-182,0%	-5.778.674
Naknada za obavljanje djelatnosti otpremničkog ureda na graničnom prijelazu	14.644.380	5.419.835	170,2%	9.224.545
UKUPNI PRIHODI CU	25.515.432.855	23.794.862.197	7,2%	1.720.570.658

Izvor: Carinska uprava, 2018

Najviši udio u strukturi prihoda od trošarina i posebnih poreza otpada na energente u iznosu od 8.554.150.904 kn. Slijede prihodi od trošarina na duhanske proizvode u iznosu od 4.813.796.480 kn, zatim na automobile i motorna vozila (1.198.380.746) i pivo (664.973.816). Tablica prikazuje i razliku koju su ti harmonizirani trošarinski proizvodi donijeli Državnom proračunu u te dvije godine. Najveća razlika vidljiva je u prihodu koji je donio alkohol, odnosno donio je 16,8% više u 2018. godini u odnosu na 2017.

5.2 Usporedba izdašnosti trošarina u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji na primjeru oporezivanja alkohola

Problem alkohola jedan je od najvažnijih problema u području zdravlja u svijetu. U Europi alkohol je na trećem mjestu uzročnika obolijevanja i smrtnosti, dok su na prva dva mjesta duhan i visoki krvni tlak. Zabrinjavajući podatak također je taj da je Europska unija regija s najvišom potrošnjom alkohola u svijetu s prosječnom potrošnjom 12,5 l čistog alkohola godišnje po odrasloj osobi (Svjetska zdravstvena organizacija, 2019).

Glavni razlog uvođenja poreza na alkohol gotovo je uvijek povećanje javnih prihoda, no ono svakako generira socijalne, zdravstvene i ekonomske učinke. Za zemlje članice Europske unije postoji Direktiva kojom se uređuju samo minimalne stope oporezivanja alkohola i alkoholnih pića. To dovodi do mnogo prostora za daljnje usklađivanje stopa na razini EU-a jer one se uvelike razlikuju od države do države zbog čega razine cijena proizvoda široke potrošnje nisu različite samo za proizvode kao što su hrana, odjeća, obuća, već i za alkohol. Tablica 7 prikazuje indekse razine cijena alkoholnih pića i duhanskih proizvoda za nekoliko zemalja Europske unije za 2018. godinu.

Tablica 7. Indeks razine cijena za alkoholna pića i duhanske proizvode za 2018.

Država	Alkoholna pića i duhanski proizvodi
Irska	178
Danska	113
Norveška	226
Island	213
Hrvatska	77
Rumunjska	70
Bugarska	58
Njemačka	95
Italija	95
Francuska	113

Izvor: Eurostat, 2018.

Zemlje članice s najvišim stopama trošarina na alkohol i alkoholna pića imaju i najviše cijene tih proizvoda. Prosjek za Europsku uniju je 27,9. Hrvatska ima više cijene alkohola od prosjeka zemalja Europske unije. No, ne mora nužno cijena ovih proizvoda biti uzrokovana visinom trošarina. Na cijene utječu i tečajne razlike, dostupnost proizvoda, djelotvornost poreznog sustava te PDV koji se obračunava na maloprodajnu cijenu proizvoda. Među državama članicama Europske unije, Irska ima najveći indeks razine cijena za alkoholna pića i duhan, dok je Bugarska najmanje skupa zemlja za alkoholna pića i duhan. PDV na alkohol u Europi varira od niskih 15% u Luksemburgu do najviših 27% u Mađarskoj, a Hrvatska je sa svojih 25% u samom vrhu Europe (Eurostat, 2019). Iako to može dovesti do pozitivnih učinaka kao što su rast državnog proračuna i u, idealnom slučaju, smanjenje konzumacije alkohola, postoji i jedna negativna ekonomska pojava koja se javlja. Radi se o ilegalnim aktivnostima kao što su krijumčarenje i ostale porezne evazije. Problem je posebno naglašen u ovim zemljama: Danskoj, Švedskoj i Finskoj, a on se pokušava riješiti pojačanim kontrolama na granicama države (London economics, 2019). Svakako i u tom rješenju može nastati problem, posebno po pitanju korupcije samih djelatnika poreznih kontrola. Neki od čimbenika koji uzrokuju rast korupcije u poreznom sustavu su: dvosmislenost ili nerazumljivost poreznih propisa, potreba čestog kontakta s poreznim vlastima pri plaćanju poreza, niske plaće službenika u poreznoj administraciji, ignoriranje ili nekažnjavanje korupcije u prošlosti, manjak transparentnosti administrativnih procedura, diskrecijski autoritet poreznih službenika te slaba državna kontrola djelatnika u administraciji (Visković, Šeparović, 2017).

Važnost prihoda od trošarina na alkohol i alkoholna pića značajno ovisi o nacionalnoj politici oporezivanja alkohola i alkoholnih pića, poljoprivrednoj, zdravstvenoj i ekološkoj politici, tradiciji konzumacije alkohola na određenom području, obujmu legalne prekogranične kontrole i ilegalnih aktivnosti. Zbog ovoga države imaju različiti udio prihoda od trošarina na alkohol i alkoholna pića u ukupnom iznosu državnog prihoda (Sopek, 2013).

Tablica 8 prikazuje udio prihoda od trošarina na alkohol i alkoholna pića u ukupnim poreznim prihodima u 2017. godini, a tablica 9 ukupne prihode od poreza na potrošnju za 2017. godinu istih država Europske unije.

Tablica 8. Prihod od trošarina na alkohol i alkoholna pića u ukupnim poreznim prihodima u 2017. godini

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Difference (°) 2007 to 2017	Ranking 2017	Revenue (°) 2017
EU-28	2.2	2.2	2.2	2.2	2.3	2.3	2.3	2.3	2.2	2.2	2.2	2.1	2.0	-0.2		120 390
EA-19	1.9	2.0	1.9	1.9	2.0	2.0	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	1.8	1.7	-0.2		76 488
Belgium	1.7	1.7	1.6	1.5	1.6	1.6	1.4	1.5	1.6	1.6	1.6	1.7	1.6	-0.1	23	3 069
Bulgaria	6.3	7.2	8.0	8.8	9.5	9.0	9.6	9.3	9.1	8.6	9.6	9.7	9.1	1.1	1	1 384
Czechia	3.2	3.7	4.6	3.2	4.2	4.2	4.4	4.6	4.5	2.7	4.2	4.0	3.9	-0.7	7	2 655
Denmark	1.4	1.4	1.3	1.3	1.3	1.4	1.3	1.4	1.4	1.1	1.2	1.2	1.2	-0.2	28	1 550
Germany	2.1	2.0	1.9	1.7	1.8	1.8	1.8	1.7	1.6	1.6	1.6	1.4	1.4	-0.5	25	17 455
Estonia	5.8	5.2	5.6	4.2	7.0	5.0	6.1	6.4	6.4	6.3	5.7	6.3	5.4	-0.2	3	419
Ireland	4.1	3.7	3.8	4.1	4.6	4.3	4.1	3.9	4.0	3.8	3.6	3.6	3.9	0.1	9	2 614
Greece	4.2	4.1	4.0	3.5	4.4	4.4	5.1	4.2	4.5	4.4	4.2	4.5	3.7	-0.4	10	2 563
Spain	2.3	2.2	2.2	2.5	2.8	2.7	2.7	2.7	2.4	2.4	2.3	2.3	2.1	-0.1	20	8 389
France	1.3	1.6	1.5	1.5	1.6	1.7	1.7	1.6	1.7	1.7	1.7	1.6	1.6	0.1	22	16 813
Croatia	3.5	3.4	3.2	3.4	3.1	3.5	3.7	3.9	4.0	3.7	4.0	4.0	3.9	0.6	8	719
Italy	1.8	1.8	1.7	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7	1.6	-0.1	21	11 877
Cyprus	4.0	4.0	3.3	3.3	3.6	3.6	3.8	3.9	4.0	3.9	3.8	3.6	3.4	0.1	13	226
Latvia	4.5	4.1	3.6	5.1	5.7	5.2	5.0	4.6	4.6	4.4	4.5	4.6	4.7	1.0	5	390
Lithuania	4.2	4.4	4.3	4.7	5.1	5.2	5.2	4.7	4.8	4.7	5.0	4.8	4.9	0.6	4	606
Luxembourg	4.3	4.1	3.8	3.8	3.7	3.5	3.5	3.4	3.2	3.6	2.7	2.9	2.7	-1.1	16	587
Hungary	3.0	3.5	3.4	3.5	3.8	3.3	3.6	3.9	3.5	3.2	3.1	2.9	2.6	-0.8	18	1 252
Malta	4.6	4.4	3.7	3.8	3.7	3.8	3.8	3.8	3.5	3.7	3.5	3.3	3.1	-0.6	14	112
Netherlands	1.5	1.4	1.4	1.4	1.5	1.5	1.5	1.6	1.4	1.5	1.3	1.3	1.2	-0.1	27	3 521
Austria	1.6	1.6	1.5	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5	1.4	1.5	1.4	1.5	1.5	-0.1	24	2 252
Poland	6.0	5.6	5.2	6.4	5.1	6.3	6.0	5.6	5.8	5.3	5.1	5.0	4.6	-0.6	6	7 410
Portugal	3.0	3.4	2.5	2.6	2.7	3.1	3.0	3.0	2.7	2.6	2.5	2.7	2.6	0.1	17	1 769
Romania	4.4	4.3	4.4	4.4	5.7	5.5	6.2	6.3	6.0	5.5	5.9	5.9	5.4	1.0	2	2 542
Slovenia	2.8	2.9	2.9	3.0	3.4	3.6	3.9	4.0	3.9	3.8	3.7	3.5	3.4	0.6	12	540
Slovakia	4.8	3.0	5.7	3.1	3.8	4.5	4.4	4.4	4.0	3.8	3.7	3.6	3.5	-2.2	11	984
Finland	2.3	2.2	2.1	2.2	2.6	2.5	2.4	2.5	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	0.3	19	2 302
Sweden	1.4	1.4	1.4	1.4	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.4	1.3	1.3	-0.1	26	2 760
United Kingdom	3.4	3.2	3.1	3.1	3.6	3.5	3.4	3.6	3.4	3.3	3.2	3.0	3.0	-0.1	15	23 630
Iceland	2.6	2.3	2.2	2.2	2.8	2.7	2.7	2.6	2.5	2.4	2.4	1.8	:	:		:
Norway	1.9	1.7	1.7	1.7	1.9	1.8	1.6	1.6	1.5	1.7	1.7	1.7	1.6	-0.1		2 273

(°) In percentage points.
(°) In millions of euro.
See explanatory notes in Annex B.

Izvor: Eurostat, 2017

Tablica 9. Ukupni prihodi od poreza na potrošnju država članica Europske unije za 2017. godinu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Difference (°) 2007 to 2017	Ranking 2017	Revenue (°) 2017
EU-28	28.5	28.1	28.0	27.6	27.8	28.7	28.9	28.6	28.4	28.5	28.7	28.6	28.3	0.3		1 702 138
EA-19	27.6	27.2	27.0	26.6	26.7	27.5	27.4	26.9	26.8	27.0	27.0	27.1	26.9	-0.1		1 213 715
Belgium	24.7	24.7	24.8	24.0	24.3	24.5	23.8	23.3	22.9	22.8	22.7	23.7	23.3	-1.4	28	45 965
Bulgaria	51.2	54.3	49.6	53.7	51.0	52.7	52.5	53.2	52.1	49.9	50.7	51.3	49.1	-0.5	2	7 482
Czechia	30.4	29.3	29.6	30.4	32.7	33.1	34.4	35.1	35.4	33.9	34.8	34.2	34.1	4.5	14	23 117
Denmark	32.7	33.6	34.4	33.4	32.9	32.5	32.5	32.1	31.1	28.8	30.4	30.9	30.7	-3.7	19	41 128
Germany	26.8	26.5	27.6	27.4	28.5	28.3	28.2	27.6	27.6	27.4	27.0	26.4	25.9	-1.7	25	332 429
Estonia	40.6	42.1	41.1	36.7	40.3	39.8	41.3	41.9	40.6	41.4	41.4	42.5	42.2	1.1	3	3 266
Ireland	37.0	35.4	35.7	36.3	34.8	35.5	33.8	33.5	33.9	34.1	33.1	33.5	33.1	-2.6	15	22 419
Greece	34.4	35.6	35.7	35.0	33.9	37.1	37.4	35.6	36.9	37.1	36.7	37.6	37.4	1.8	10	26 253
Spain	26.8	25.7	24.3	23.6	21.2	25.6	25.2	25.2	27.1	27.4	28.2	28.3	28.0	3.7	21	110 133
France	25.9	25.3	25.0	24.7	24.9	25.1	24.9	24.6	24.2	24.3	24.6	24.8	24.8	-0.2	26	264 707
Croatia	49.2	48.2	46.9	46.5	45.0	47.4	47.2	49.0	49.5	49.0	49.7	49.7	50.4	3.5	1	9 323
Italy	26.2	26.3	25.1	24.3	24.2	25.7	26.1	25.7	25.1	25.9	25.8	26.6	26.6	1.5	24	193 397
Cyprus	42.6	41.7	38.6	40.2	38.9	38.6	36.9	37.8	37.3	39.0	38.7	40.0	40.2	1.6	6	2 676
Latvia	40.6	40.5	39.2	36.2	37.7	39.5	39.8	39.7	40.8	41.5	42.3	42.8	42.1	3.0	4	3 531
Lithuania	36.7	35.8	37.2	36.7	36.4	39.8	40.7	39.4	39.3	39.2	38.9	38.3	38.6	1.4	8	4 809
Luxembourg	29.2	27.9	28.2	28.2	28.0	27.5	28.3	28.6	28.4	29.2	25.8	24.8	23.8	-4.4	27	5 119
Hungary	37.8	36.4	35.1	34.4	36.6	38.1	38.3	39.4	41.4	41.4	41.6	40.2	40.9	5.8	5	19 424
Malta	41.7	41.5	39.8	40.4	39.4	38.6	40.3	39.0	37.9	38.4	37.8	36.6	36.5	-3.3	12	1 316
Netherlands	32.5	31.5	31.2	30.9	31.5	31.1	30.8	30.2	30.2	29.8	30.0	29.7	29.3	-1.9	20	83 733
Austria	28.8	28.2	27.9	27.4	28.4	28.2	28.0	27.8	27.2	27.0	26.7	27.5	27.6	-0.3	22	42 691
Poland	37.9	37.8	37.5	38.0	36.7	39.4	39.0	36.3	35.8	36.0	35.3	35.2	35.8	-1.7	13	57 098
Portugal	41.0	41.0	38.7	37.6	35.5	37.4	36.9	37.7	34.1	35.2	35.6	36.5	37.0	-1.7	11	24 770
Romania	44.1	42.2	40.4	39.9	38.5	42.9	44.3	45.3	44.5	43.3	44.9	41.4	39.7	-0.6	7	18 554
Slovenia	34.5	34.2	34.8	35.7	36.6	37.0	37.3	37.9	39.6	39.6	39.4	38.7	38.0	3.3	9	5 970
Slovakia	37.9	36.7	36.7	34.7	34.7	34.6	35.4	32.8	32.0	32.1	31.9	31.3	31.5	-5.2	18	8 798
Finland	31.5	31.4	30.4	30.3	31.6	31.8	32.9	33.1	33.0	32.7	32.3	32.7	32.7	2.4	16	31 734
Sweden	25.9	25.8	26.4	27.4	28.6	29.0	28.8	28.5	28.1	28.0	27.8	27.5	27.4	1.0	23	57 712
United Kingdom	30.0	29.4	29.2	28.2	29.1	30.8	32.6	33.1	33.0	33.3	33.2	32.6	32.1	2.8	17	254 585
Iceland	38.8	38.8	37.2	34.8	35.2	34.9	34.3	34.7	33.1	30.7	31.9	22.7	:	:		:
Norway	26.7	26.4	27.5	25.0	27.0	26.8	25.7	25.6	26.7	27.8	29.2	30.3	29.8	2.3		41 003

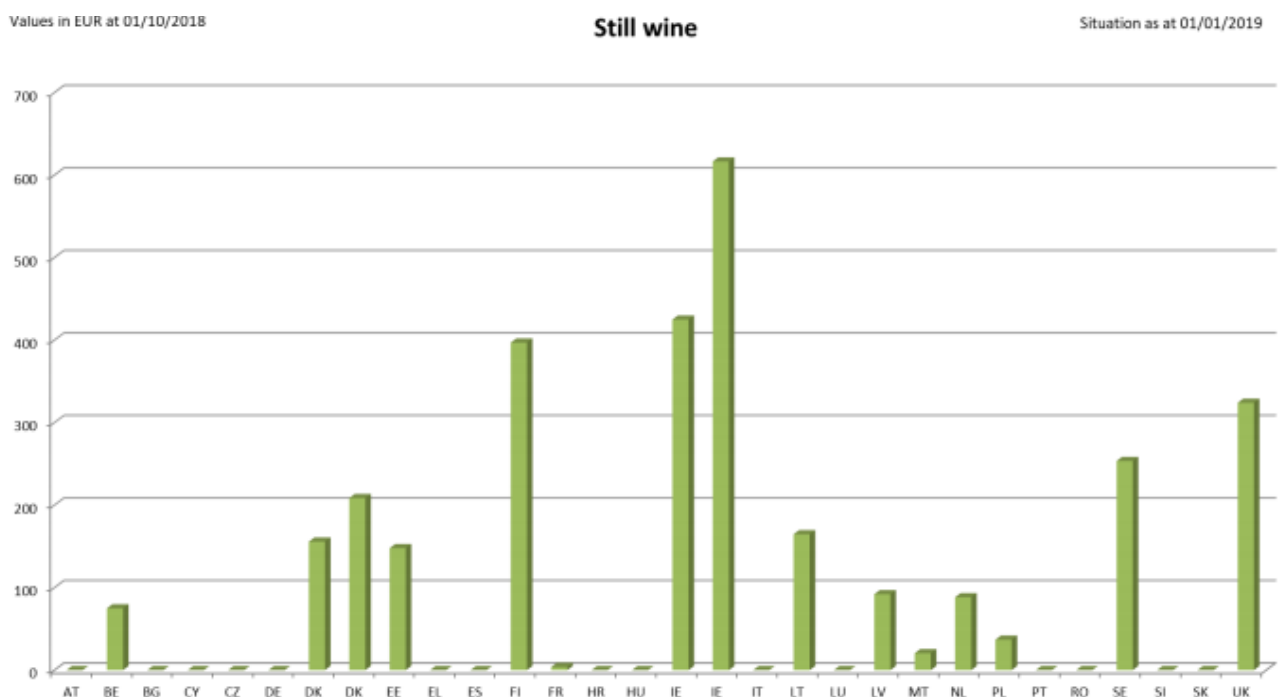
(°) In percentage points.
(°) In millions of euro.
See explanatory notes in Annex B.

Izvor: Eurostat, 2017

Iz tablica 8 i 9 vidljivo je kako su prihodi od trošarina za alkohol i alkoholna pića relativno mali u odnosu na ukupne porezne prihode. Prosječan udio prihoda od trošarina na alkohol i alkoholna pića zemalja članica EU-28 u ukupnom državnom prihodu iznosio je 4 299 milijuna eura u 2017. godini. Države koje imaju najveće prihode od ove vrste trošarine su Ujedinjeno Kraljevstvo, Njemačka i Francuska, a one s najnižim su Malta, Estonija i Litva. Republika Hrvatska našla se na osmom mjestu prema tome koliko je ova vrsta prihoda povećala iznos u deset godina (od 2007.), odnosno dogodio se rast od 0,6 %, jednako kao i u Latviji i Sloveniji. Prihodi od trošarina na alkohol u promatranim zemljama čine manje od 10% ukupnih prihoda od harmoniziranih trošarina što je značajno manje od ostala dva- duhanskih proizvoda i energenata (Eurostat, 2019).

Podaci iz 2018. godine prikazuju koliko su visoke trošarine na određene vrste alkohola i alkoholnih pića diljem Europske unije.

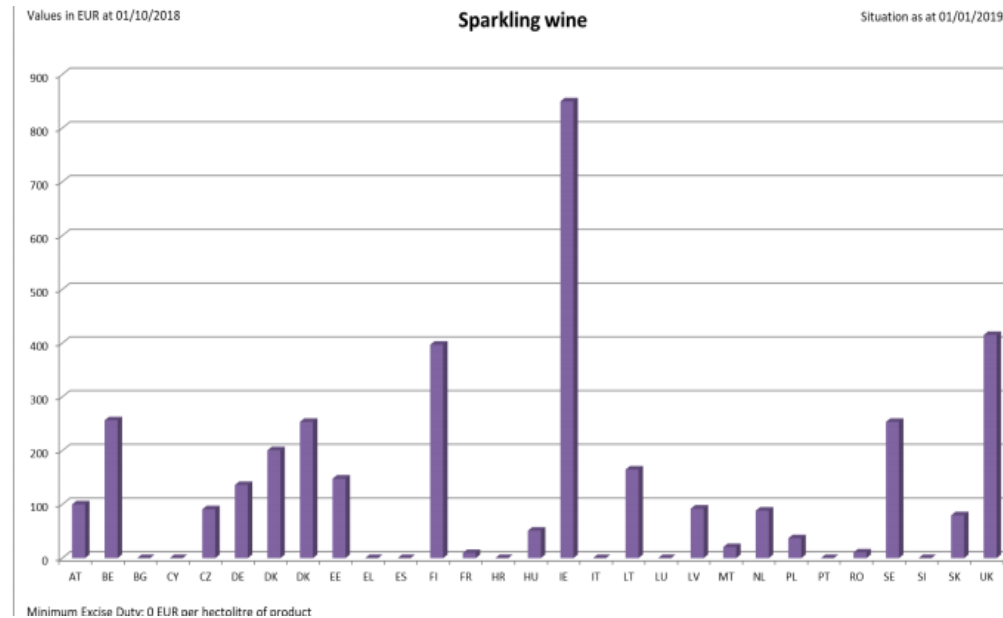
Grafikon 3. Visina trošarina na „mirna“ vina u zemljama Europske unije

Izvor: Carinska uprava, 2018

Iz grafikona 3 vidljivo je kako većina europskih zemalja primjenjuje opću nultu stopu na mirna vina, među njima je i Hrvatska. Najvišu stopu oporezivanja ove vrste alkoholnog pića ima Irska.

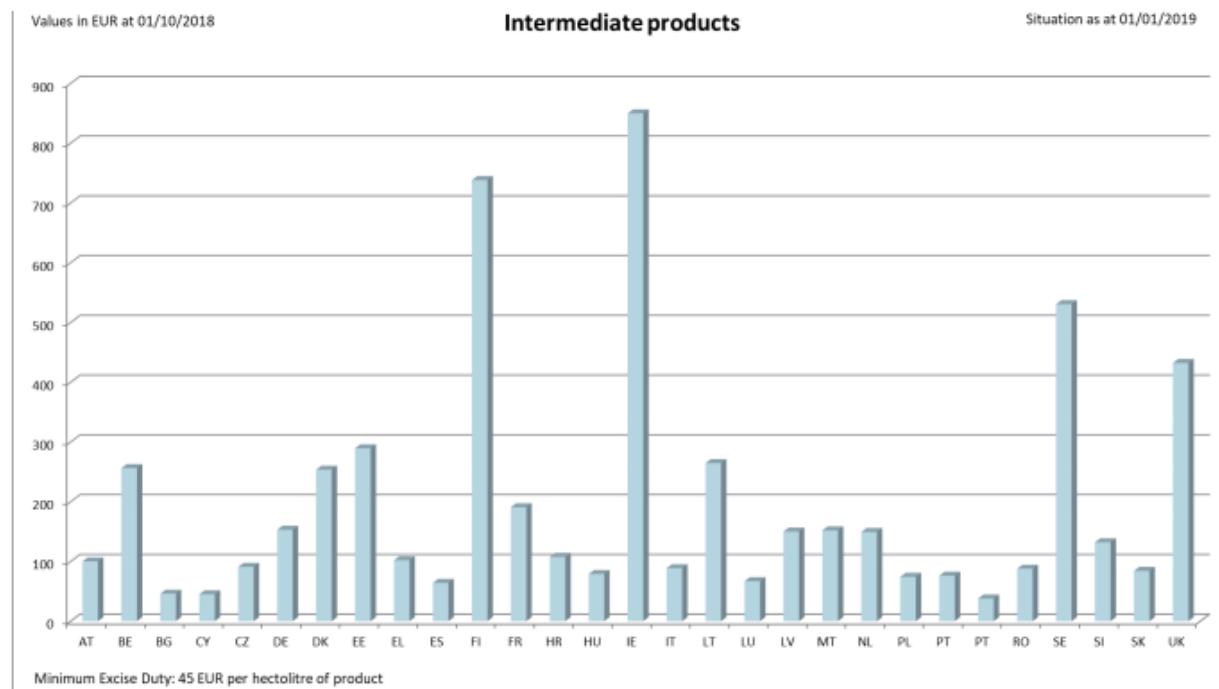
Grafikon 4. Visina trošarina na pjenušava vina u zemljama Europske unije

Izvor: Carinska uprava, 2018

Što se tiče pjenušavih vina, manji broj država primjenjuje nultu stopu oporezivanja u odnosu na oporezivanje mirnih vina. Neke od tih država su: Bugarska, Češka, Grčka, Španjolska, Hrvatska i Italija. Najvišu trošarinu na pjenušavo vino ima Irska, potom Ujedinjeno Kraljevstvo i Francuska.

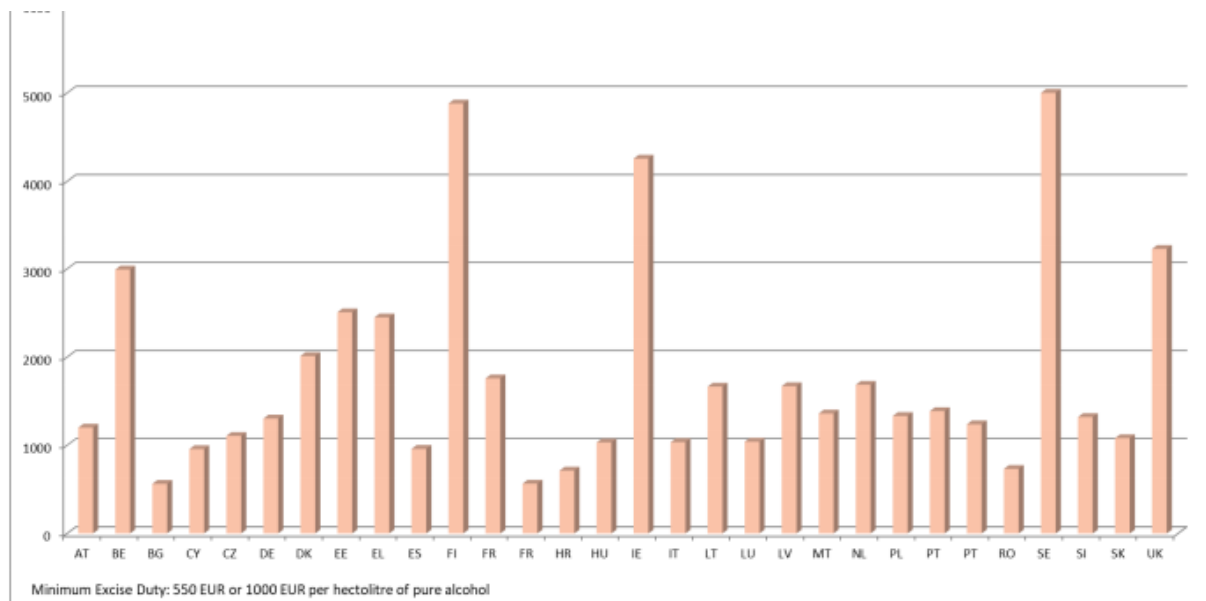
Grafikon 5. Visina trošarina za međuproizvode u zemljama Europske unije

Izvor: Carinska uprava, 2018

Najmanji iznos propisan od strane Europske unije za visinu trošarine međuproizvoda je 45 eura za hektolitar proizvoda (Carinska uprava, 2018). Prema grafu 5 donje granice države se Bugarska, Cipar i Portugal. Približno duplo veći iznos plaća se u Hrvatskoj, Češkoj, Italiji i Rumunjskoj. Dvije države koje imaju najvišu trošarinu za međuproizvode u Europskoj uniji su Irska i Finska.

Grafikon 6. Visina trošarina za etilni alkohol u zemljama Europske unije

Izvor: Carinska uprava, 2018

Minimalan iznos trošarine koji je potrebno platiti za jedan hektolitar etilnog alkohola je 550 eura (Eurostat, 2019). Iz grafa 6 vidljivo je kako se većina zemalja odlučilo za više stope trošarina. Najviše su u Finskoj, Švedskoj i Irskoj. Visina trošarine za etilni alkohol u Hrvatskoj je 5 300 kn/hektolitar čime Hrvatska pripada skupini zemalja s nižim iznosom trošarina na ovu vrstu proizvoda.

Iz navedenih grafova (3, 4, 5 i 6) moguće je vidjeti razlike u stopi oporezivanja alkohola i alkoholnih pića na području Europske unije. Razlozi tomu kriju se u pozadini, a neki od njih su funkcioniranje unutrašnjeg tržišta, konkurencija između različitih kategorija alkohola, realna vrijednost trošarinskih stopa i širi ciljevi Europske unije (Kuliš, 2013).

Ukupna potrošnja kućanstva u Europskoj uniji na alkoholna pića čine 0,9 % bruto domaćeg proizvoda u 2017. godini, odnosno više od 300 eura po stanovniku. To znači da u ukupnim rashodima kućanstva na alkohol otpada 1,6 % raspoloživih prihoda, ne uključujući kupovinu alkohola u restoranima i hotelima (Eurostat, 2017). Uz pretpostavku povećanja potrošnje alkohola u zemljama članicama Europske unije i povećanje cijena istog te uviđanja problema koje on za društvo može donijeti, trošarine od alkohola i alkoholnih pića sve će više puniti državne proračune.

6 ZAKLJUČAK

Posebni porezi, akcize ili trošarine podsustav su općeg poreza na promet. Oni su jedan od najstarijih poreznih oblika kojima se oporezuju pojedinačni proizvodi ili skupine istovrsnih proizvoda. Danas se upotrebljavaju u gotovo svim suvremenim zemljama, a broj proizvod varira među njima. Posebnim porezima u Republici Hrvatskoj oporezuju se: osobni automobili, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplovi, bezalkoholna pića i kava, premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila. Na razini Europske unije uređeno je oporezivanje alkohola i alkoholnih pića, duhanskih proizvoda te energenata i električne energije. Iako na području Europske unije postoji harmonizirani sustav trošarina koji određuje minimalne stope poreza, razlike među državama svejedno mogu biti poprilične. Dobar primjer je oporezivanja alkohola i alkoholnih pića koji se razlikuje od države do države i od proizvoda do proizvoda. Upravo na temelju toga, provedena je analiza, u ovom završnom radu, o tome koliku financijsku korist države Europske unije imaju od oporezivanja te skupine proizvoda. Rezultati pokazuju kako je ono izuzetno isplativo kada se u omjer uzmu potrebni troškovi i prihodi od njih. Naravno, uvijek ima mjesta za napredak te kako bi trošarine još više doprinijele, potrebno je osnažiti kontrolu te rad carinskih i poreznih službi te uključivanjem u europski sustav nadgledanja prometa i roba koje se oporezuju trošarinama.

7 POPIS LITERATURE

1. Alijagić, M. (2015) *Financiranje javne uprave*, Veleučilište Nikola Tesla Gospić, Otočac
2. Blažević, L., Vinšalek Stipić, V., Grizelj, N. (2011) *Značaj trošarina na energente i električnu energiju*, Praktični menadžment, 2(2), str. 13-18
3. Carinska uprava, dostupno na <https://carina.gov.hr>
4. European Commission, dostupno na <https://ec.europa.eu>
5. Hanžeković, M. (1968) *Privredni sistem Jugoslavije*, NN, Zagreb
6. Jelčić, B. (1997) *Javne financije*, „Informator“, Zagreb
7. Kesner-Škreb, (1999) *Financijska praksa*, 23(6)
8. Kesner-Škreb, (2005) *Financijska teorija i praksa*, 29(3), 317-319
9. Kordić, G. (2011) *Porezni sustav Republike Hrvatske*, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb
10. Kuliš, D. (2005) *Plaćamo li europske trošarine*, Institut za javne financije, Zagreb
11. London Economics, dostupno na www.londoneconomics.co.uk
12. Mijatović, N. (2005) *Oporezivanje prometa*, Pravni fakultet, Zagreb
13. Porezna uprava, dostupno na <https://porezna-uprava.hr>
14. Sopek, P. (2013) *Sustav oporezivanja alkohola u Europskoj uniji i Hrvatskoj*, Institut za javne financije, Zagreb
15. Šimović, H. (2006) *Usklađivanje trošarina u Europskoj uniji*, Carinski vjesnik, Zagreb
16. Šimović, J., Šimović, H. (2002) *Fiskalni sustav i fiskalna politika Europske unije*, Pravni fakultet, Zagreb
17. Šimurina, N. (2012) *Javne financije u Hrvatskoj*, Ekonomski fakultet, Zagreb
18. Visković, J., Šeparović, M. (2017) Utjecaj poreznog sustava na korupciju u zemljama Europske unije, *Ekonomski misao i praksa*, (2), 655-676
19. Zakon o porezu na premije osiguranja od automobilske odgovornosti i premije kasko osiguranja cestovnih vozila, dostupno na <https://www.zakon.hr>
20. Zakon o porezu na promet proizvoda i usluga, dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr>
21. Zakon o posebnom porezu na kavu i bezalkoholna pića, dostupno na <https://www.zakon.hr>
22. Zakon o posebnom porezu na motorna vozila, dostupno na <https://www.zakon.hr>
23. Zakon o trošarinama, dostupno na <https://narodne-novine.nn.hr>

8 Popis tablica:

Tablica 1. Visina trošarina na duhanske prerađevine.....	15
Tablica 2. Visina trošarina na duhanske proizvode.....	15
Tablica 3. Visina trošarina na energente i elektičnu energiju	16
Tablica 4. Porezna osnovica i visina posebnog poreza na kavu i bezalkoholna pića	20
Tablica 5. Ostvareni prihodi Carinske uprave u 2018. u odnosu na 2017. godinu	22
Tablica 6. Podaci o naplaćenim prihodima Carinske uprave u razdoblju od siječnja do prosinca 2018./2017.	23
Tablica 7. Indeks razine cijena alkoholnih pića i duhanskih proizvoda za 2018. godinu.....	24
Tablica 8. Prihodi od trošarina na alkohol i alkoholna pića u ukupnim poreznim prihodima u 2017. godini	26
Tablica 9. Ukupni prihodi od poreza na potrošnju država članica Europske unije za 2017. godinu	27

9 Popis grafikona:

Graf 1. Položaj trošarina u podjeli državnog poreza	8
Graf 3. Visina trošarina na mirna vina u zemljama Europske unije	27
Graf 4. Visina trošarina na pjenušava vina u zemljama Europske unije	28
Graf 5. Visina trošarina na međuproizvode u zemljama Europske unije	29
Graf 6. Visina trošarina na etilni alkohol u zemljama Europske unije.....	30